

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 297/2022-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Evou Krchňavou, Rudlovská cesta 47, Banská Bystrica, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 202/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 202/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 202/2015 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 500 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **739,66 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. apríla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 202/2015. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a zároveň mu priznal primerané finančné zadostučinenie v sume 6 000 eur, ako aj náhradu trov konania. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 297/2022-14 zo 14. júna 2022 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 202/2015.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v postavení žalobcu podal 25. augusta 2015 na okresnom súde žalobu o zaplatenie sumy 3 041,61 eur proti žalovanej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), z dôvodu poskytnutia poisťného plnenia zo strany žalovanej za škodu na motorovom vozidle v dôsledku dopravnej nehody, ktorú sťažovateľ nezavinil.

3. Okresný súd výzvou zo 6. októbra 2015 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu. Táto výzva bola právnej zástupkyňi sťažovateľa doručená 15. októbra 2015. Sťažovateľ následne v 10-dňovej lehote stanovenej vo výzve uhradil na účet okresného súdu súdny poplatok 20. októbra 2015.

4. Napriek včasnému zaplateniu súdneho poplatku za podanú žalobu vydal okresný súd 23. novembra 2015 uznesenie č. k. 9 C 202/2015-21, ktorým zastavil konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku v súdom stanovenej lehote a ani do termínu vydania uznesenia. Sťažovateľ proti tomuto uzneseniu podal odvolanie 30. novembra 2015, ku ktorému priložil potvrdenie o úhrade súdneho poplatku, a teda preukázal včasné a riadne zaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu.

5. Okresný súd uznesením č. k. 9 C 202/2015-24 z 21. decembra 2015 zrušil uznesenie č. k. 9 C 202/2015-21 z 23. novembra 2015, pričom v odôvodnení nesprávne konštatoval, že sťažovateľ zaplatil súdny poplatok za podanú žalobu až v lehote na podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení konania.

6. Okresný súd nevydal platobný rozkaz a vo veci nekonal viac ako tri roky. Napokon vo veci nariadil pojednávanie, a to na 14. február 2019.

7. Na nariadené pojednávanie 14. februára 2019 sa dostavila právna zástupkyňa sťažovateľa ako žalobcu, ako aj zástupca žalovanej. V priebehu pojednávania vyšlo najavo, že sťažovateľovi

do dňa konania pojednávania nebolo doručené vyjadrenie žalovanej k žalobe z 18. januára 2016 doručené okresnému súdu 21. januára 2016, t. j. viac ako tri roky pred konaním pojednávania.

8. Vyjadrenie žalovanej k žalobe z 18. januára 2016 bolo sťažovateľovi doručené krátkou cestou na pojednávaní konanom 14. februára 2019. Toto pojednávanie bolo z dôvodu nedbanlivosti okresného súdu nevyhnutné odročiť na účely oboznámenia sa s vyjadrením žalovanej k žalobe zo strany sťažovateľa. Pojednávanie bolo odročené na 26. marec 2019.

9. Sťažovateľ podal k vyjadreniu žalovanej stanovisko z 19. marca 2019.

10. Na pojednávanie 26. marca 2019 sa dostavila právna zástupkyňa sťažovateľa, ako aj zástupca žalovanej. Na účely doplnenia dokazovania okresný súd odročil pojednávanie na 6. jún 2019 s tým, že uložil žalovanej doručiť kompletnú fotokópiu likvidačného spisu vrátane fotodokumentácie (pričom túto povinnosť podľa názoru sťažovateľa mohol a mal okresný súd v rámci riadnej prípravy na pojednávanie uložiť žalovanej už pred konaním pojednávania).

11. Žalovaná doručila okresnému súdu kompletnú fotokópiu likvidačného spisu 4. apríla 2019 a sťažovateľovi 11. apríla 2019.

12. Na pojednávanie 6. júna 2019 sa dostavila právna zástupkyňa sťažovateľa, ako aj zástupca žalovanej a taktiež znalec z odboru dopravy cestnej, odvetvia technického stavu cestných vozidiel, nehôd v cestnej doprave, odhadu hodnoty cestných vozidiel [REDAKOVANÉ], ktorý pre žalovanú vypracoval odborné vyjadrenie k predmetu sporu. Na pojednávaní súd čiastočne vypočul uvedeného znalca a následne bolo pojednávanie predčasne prerušené z dôvodu ohlásenia bomby údajne umiestnenej v budove okresného súdu, pre ktoré bola celá budova urýchlene evakuovaná.

13. Vo veci bol okresný súd ďalej nečinný, a preto právna zástupkyňa sťažovateľa podaním z 24. septembra 2021, t. j. viac ako po dvoch rokoch nečinnosti konajúceho súdu, požiadala súd jednak o doručenie zápisnice z pojednávania konaného 6. júna 2019 a jednak o nariadenie pojednávania vo veci.

14. Okresný súd doručil prostredníctvom e-mailu 19. januára 2022 právnej zástupkyňi sťažovateľa zápisnicu z pojednávania konaného 6. júna 2019 a následne 26. januára 2022 doručil sťažovateľovi uznesenie č. k. 9 C 202/2015-159 z 18. januára 2022, ktorým rozhodol o priznaní odmeny znalcovi [REDAKOVANÉ] za účasť na pojednávaní konanom 6. júna 2019.

II.

Argumentácia sťažovateľa

15. Podstatou argumentácie sťažovateľa je tvrdenie o tom, že v napadnutom konaní zo strany okresného súdu dochádza k zbytočným priet'ahom.

16. Od posledného pojednávania vo veci uplynulo viac ako dva a pol roka.

17. Celková dĺžka súdneho konania bez toho, aby v ňom bolo aspoň prvotne o merite veci rozhodnuté na súde prvej inštancie, ku dňu podania ústavnej sťažnosti dosiahla viac ako šesť a pol roka.

18. Podľa sťažovateľa konanie nie je zložit'ie. Ide o konanie o zaplatenie peňažnej sumy z dôvodu nesprávneho – neúplného poskytnutia poisťného plnenia zo strany žalovanej. Žalobca ako cudzí

štátny príslušník utrpel na území Slovenskej republiky škodu na motorovom vozidle v dôsledku dopravnej nehody.

19. Čo sa týka správania sťažovateľa, tento počas celého priebehu súdneho konania plní všetky svoje povinnosti ako žalobca a iniciatívne vlastnými podaniami na účely zabránenia prietahom v konaní nabáda súd k realizácii ďalších krokov v súdnom konaní.

20. Okresný súd je podľa sťažovateľa pasívny.

21. Sťažovateľ podal ešte v roku 2021 žiadosť o nariadenie pojednávania vo veci, avšak prietahy v konaní tým nijako nezmiernil a jeho žiadosť zostala bez povšimnutia konajúceho súdu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

22. Na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti reagoval predseda okresného súdu, ktorý v podaní č. k. 1SprV/331/2022 z 15. júla 2022 poukázal v plnom rozsahu na priložené vyjadrenie zákonnej sudkyne.

23. Predseda okresného súdu uviedol, že možno konštatovať prietahy zo strany súdu v predmetnom súdnom konaní, a to v období od 26. februára 2016 do 11. októbra 2018 a od 1. augusta 2019 do 17. januára 2022. Hoci od 26. februára 2016 bola predmetná vec pripravená na nariadenie termínu pojednávania, vysoký počet vecí a potreba ich vybavovania v poradi, v akom boli podané na súde s prednosťou tzv. vecí s osobitnou rýchlosťou konania a vecí s výnimočnou rýchlosťou konania, neumožnili zákonnej sudkyňi nariadiť termín pojednávania skôr. Na predĺženie konania mala vplyv aj epidemiologická situácia, keď súd v dôsledku prijatých opatrení v súvislosti s predchádzaním šírenia ochorenia COVID-19 pracoval v obmedzenom režime, nevykonával pojednávania.

24. K prietahom došlo z objektívnych príčin bez subjektívneho zavinenia zákonnej sudkyne [REDAKOVANÉ], z dôvodu jej nadmernej zaťažosti vrátane celého jej súdneho oddelenia, pričom nezanedbateľným faktorom vplývajúcim na celkovú dĺžku konania je fluktuácia zamestnancov tunajšieho súdu, a to na všetkých pracovných pozíciách vrátane sudcov, v čoho dôsledku opakovane dochádza k prerozdeľovaniu spisov z oddelení odchádzajúcich sudcov medzi sudcov, ktorí zotrávajú v pôsobení na tunajšom súde, a ich následnému preťažovaniu nutnosťou vybavovania aj spisov, ktoré im pôvodne nepatrili. Vo vzťahu k obdobiu už uvedenej nečinnosti tunajšieho súdu v konaní sp. zn. 9 C 202/2015 predseda okresného súdu poukázal na skutočnosť, že ide o nečinnosť, ktorá súvisí s fyzickou nemožnosťou sudkyne vybavovať všetky jej pridelené veci priebežne z dôvodu, že vzhľadom na ich celkový počet, nie je možné ani určiť termín pojednávania vo všetkých nerozhodnutých veciach súčasne v jednom období.

25. V súvislosti s predmetným problémom, ako aj ďalšími skutočnosťami vplývajúcimi na vznik prietahov v súdnych konaniach na tunajšom súde a celkovou nepriaznivou situáciou z hľadiska personálneho obsadenia a množstva nevybavených vecí bolo opakovane upozorňované Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy vykonávajúci správu súdov v oblasti personálnej, finančnej, organizačnej a ekonomickej spolu so žiadosťou o riešenie tejto

situácie, avšak bezúspešne, z čoho je možné vyvodit' zodpovednosť štátu nielen za túto situáciu, ale aj za samotné priet'ahy v konaní. Za uvedenú situáciu je v plnej miere zodpovedná Slovenská republika, ktorá dlhodobo (viac ako 15 rokov) nerieši objektívnu situáciu okresného súdu. Pri veľkom zaťažení je viac ako iluzórne sa domnievať, že by bolo v silách akéhokoľvek sudcu vybavovať svoju agendu priebežne bez zbytočných priet'ahov, pričom tieto sú bez najmenších pochybností výlučne objektívneho charakteru a spôsobené dlhodobým neriešením situácie na okresnom súde zo strany kompetentných orgánov.

26. Predseda okresného súdu uviedol, že zastáva názor, že za priet'ahy v súdnych konaniach na okresnom súde nenesie zodpovednosť okresný súd a jeho sudcovia, ale samotný štát. Sťažovateľom uplatnenú výšku finančného zadosťučinenia považuje za neprimeranú.

27. Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení poukázala na to, že vyjadrenia sťažovateľa týkajúce sa zaplata súdneho poplatku nie sú pravdivé. Zo spisu je zrejmé, že žaloba bola podaná na okresnom súde 28. augusta 2015 bez zaplata súdneho poplatku. Výzvou zo 6. októbra 2015 bol sťažovateľ vyzvaný na zaplata súdneho poplatku vo výške 182 eur v lehote 10 dní. Výzva bola doručená právnej zástupkyňi sťažovateľa 15. októbra 2015. Keďže stanovený súdny poplatok v určenej lehote zaplatený nebol (25. októbra 2015), okresný súd uznesením č. k. 9 C 202/2015-21 z 23. novembra 2015 konanie zastavil. Súdny poplatok bol zaplatený až 24. novembra 2015. Dňa 7. decembra 2015 podal sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne odvolanie proti uzneseniu, ktorým bolo konanie zastavené. Uznesením č. k. 9 C 202/2015-24 z 21. decembra 2015 okresný súd napadnuté uznesenie zrušil. Z uvedeného je zrejmé, že súdny poplatok nebol zaplatený riadne a včas, ako to tvrdí právna zástupkyňa sťažovateľa.

28. Zákonná sudkyňa ďalej poukázala na to, že na vydanie platobného rozkazu sťažovateľ nemal žiadny procesný nárok. V danom prípade okresný súd bol toho názoru, že na vydanie platobného rozkazu neboli splnené zákonné predpoklady, preto platobný rozkaz nevydal.

29. Dňa 25. februára 2016 bol daný pokyn na doručenie vyjadrenia žalovanej s prílohami právnej zástupkyňi sťažovateľa. Z doručky sa nedalo zistiť, či vyjadrenie žalovanej právna zástupkyňa sťažovateľa prevzala a či jej bolo alebo nebolo doručené, okresný súd preto na pojednávaní konanom 14. februára 2019 akceptoval tvrdenie právnej zástupkyne sťažovateľa, že jej nebol doručený rovnopis vyjadrenia žalovanej strany, rovnopis predmetného vyjadrenia s prílohami jej bol okresným súdom doručený na pojednávaní a pojednávanie bolo na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa odročené na 26. marec 2019. Pokiaľ ide o pojednávanie, ktoré sa konalo 6. júna 2019 a ktoré bolo po hodine ukončené z dôvodu ohlásenia, že v budove okresného súdu je bombová hrozba, išlo o okolnosť, ktorú okresný súd nemohol žiadnym spôsobom ovplyvniť.

30. Z dôvodu šírenia ochorenia COVID-19 v súvislosti s vládou nariadenými protiepidemickými opatreniami podľa vyjadrenia zákonnej sudkyne okresný súd v danej veci nemohol vykonávať pojednávanie v období od 12. marca 2020 do 14. mája 2021.

III.2. Replika sťažovateľa:

31. Sťažovateľ v replike k vyjadreniu predsedu okresného súdu uviedol, že priet'ahy v konaní spôsobené okresným súdom nemožno konštatovať len v obdobiach, keď bol súd absolútne nečinný, keďže, ako to z ústavnej sťažnosti sťažovateľa aj zo samotného súdneho spisu vyplýva, k priet'ahom dochádzalo v predmetnom konaní aj počas toho obdobia, keď súd vykonával v rámci tohto konania

svoju činnosť. Okresný súd ani v čase, keď bol v konaní činný, nepostupoval hospodárne tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Súd sa podľa názoru sťažovateľa nedostatočne pripravil na pojednávanie vo veci nariadené na 14. február 2019, keď až v priebehu tohto pojednávania vyšlo najavo, že právnej zástupkyňi sťažovateľa nebolo doručené vyjadrenie žalovanej k žalobe doručené súdu 21. januára 2016 a z tohto dôvodu muselo dôjsť k odročeniu pojednávania bez prejednaní veci.

32. Sťažovateľ taktiež nepovažuje za hospodárne a efektívne konanie súdu, keď po pojednávaní vo veci konanom 6. júna 2019, ktoré bolo prerušené z dôvodov vyššej moci (hrozba bombovým útokom), nenariadil bez zbytočného odkladu ďalší termín pojednávania. Za zmienku stojí, že ďalší termín pojednávania bol vo veci nariadený až po tom, ako bolo súdu doručené uznesenie ústavného súdu o tom, že prijíma ústavnú sťažnosť sťažovateľa (v časti) na ďalšie v konanie.

33. Výšku uplatneného primeraného finančného zadosťučinenia, s ktorou okresný súd nesúhlasí, sťažovateľ odôvodňuje tým, že v danom prípade išlo o flagrantné porušenie práva účastníka na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľ zastáva názor, že vo svojej ústavnej sťažnosti dostatočne odôvodnil ním požadovanú výšku finančného zadosťučinenia, a to aj poukazom na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

34. Sťažovateľ uvádza, že lehota na zaplatenie súdneho poplatku je lehotou procesnoprávnou a zo súdneho spisu i sťažovateľom predložených dôkazov vyplýva, že súdny poplatok bol sťažovateľom ako žalobcom uhradený včas, teda nie až v lehote na podanie odvolania proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9C/202/015-21 z 23. novembra 2015 o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ako to nesprávne tvrdí sudkyňa a ako to bolo nesprávne uvedené aj v uznesení okresného súdu č. k. 9C/202/2015-24 z 21. decembra 2015, ktorým bolo už uvedené uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku zrušené. Sťažovateľ trvá na svojom tvrdení, ktoré riadne preukázal, že súdny poplatok za podanú žalobu uhradil včas a na jeho strane tak nie je ani časť zodpovednosti za vzniknuté prieťahy v konaní.

35. Časť vyjadrenia, kde sa sudkyňa venuje zdôvodňovaniu nevydania platobného rozkazu vo veci, považuje sťažovateľ za nadbytočnú, keďže vo svojej ústavnej sťažnosti skutočnosť, že okresný súd nevydal platobný rozkaz len konštatuje, a z jeho ústavnej sťažnosti nevyplýva, že by takýto postup ako prieťahy v konaní pripisoval na vrub okresnému súdu či sudkyňi.

36. V ďalšom texte vyjadrenia zákonná sudkyňa v zásade potvrdzuje tvrdenia sťažovateľa týkajúce sa doručenia vyjadrenia žalovanej sťažovateľovi až na pojednávaní konanom 14. februára 2019, t. j. viac ako tri roky po tom, čo bolo vyjadrenie žalovanej doručené súdu. Z vyjadrenia zákonnej sudkyne ďalej vyplýva prehľad jednotlivých úkonov realizovaných okresným súdom v rámci daného súdneho konania. Tento prehľad svedčí o tom, že za bežných sedem rokov trvania súdneho sporu súd vykonal vo veci len 8 úkonov (ak nerátame nariadenie pojednávania na 8. november 2022), z ktorých dokonca 2 sa netýkali priamo predmetu sporu, ale vzťahovali sa len na určenie a priznanie odmeny znalca.

37. V závere svojho vyjadrenia sudkyňa poukazuje na covidovú éru a ňou spôsobenú nemožnosť nariadovania pojednávania v danej veci. Na túto okolnosť nemožno pozeráť ako na univerzálne ospravedlnenie prieťahov v konaní, ale je potrebné v každom jednotlivom prípade posudzovať vplyv reštriktívnych opatrení na dĺžku súdneho konania zvlášť. Sťažovateľ zastáva názor,

že pri efektívnom postupe súdu by došlo k právoplatnému rozhodnutiu sporu pred vypuknutím pandémie, preto sudkyňou spomínané reštriktívne opatrenia nemôžu byť ospravedlnením priet'ahov v konaní v danom konkrétnom prípade. Taktiež treba poukázať na to, že ani po ich zrušení súd nebol aktívny a ďalšie pojednávanie vo veci nariadil až po tom, ako sa dozvedel, že na ústavnom súde je vedené konanie o ústavnej sťažnosti žalobcu ako sťažovateľa na priet'ahy v konaní.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

38. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podania okresného súdu, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo spisu okresného súdu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie a to, že sťažovateľ súhlasil s upustením od ústneho pojednávania, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

39. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka porušenia už označených práv podľa ústavy a dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktorého predmetom je zaplatenie sumy 3 041,6 eur z titulu poistného plnenia za škodu na motorovom vozidle v dôsledku dopravnej nehody.

40. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru EŠLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

41. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

42. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku.

43. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02).

V súlade s judikatúrou ESELP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

44. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že vo veci ide o zapltenie peňažnej sumy z titulu poistného plnenia za škodu na motorovom vozidle v dôsledku dopravnej nehody. Uvedený predmet konania predstavuje bežnú súčasť rozhodovania všeobecných súdov. V predmetnej veci ústavný súd neidentifikoval prvok právnej alebo skutkovej zložitosti. Možno konštatovať, že ide o právne nenáročný spor. Súčasťou prvého kritéria je aj povaha prerokúvanej veci. V uvedenej veci nejde o zjavne privilegovaný typ konania (napr. úprava práv a povinností k maloletým, odmena za výkon závislej práce, veci týkajúce sa osobnej slobody a pod.).

45. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie sťažovateľa ako strany napadnutého konania. Ústavný súd nezistil také správanie sťažovateľa, ktoré by výrazne prispelo k vzniku zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní.

46. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, je postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

47. Vyjadrenie okresného súdu, v ktorom poukázal na nedostatočné obsadenie súdu, ústavný súd nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou (napr. I. ÚS 3/2020) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v konaní.

48. K argumentácii okresného súdu odôvodňujúcej absenciu súdnych pojednávaní kvôli existencii objektívnej skutočnosti (pandémia ochorenia COVID-19) dáva ústavný súd do pozornosti, že, samozrejme, prihliada na túto objektívnu skutočnosť (predmetné ústavný súd zohľadnil aj vo svojich niektorých predchádzajúcich rozhodnutiach, napr. vo veciach pod sp. zn. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 42/2020 či I. ÚS 109/2021, pozn.) a rovnako tak vníma aj prijaté právne opatrenia vrátane (i) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov a (ii) vyhlásky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávaní, hlavných pojednávaní a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, ako aj celkovú spoločenskú situáciu v tomto období, ktoré mali nepochybne vplyv aj na priebeh napadnutého konania a pre okresný súd znamenali vytvorenie objektívnej prekážky, aby vo veci sťažovateľa mohol vykonať pojednávanie a vo veci meritórne rozhodnúť. Avšak v okolnostiach danej veci musí ústavný súd zdôrazniť, že okresný súd do uvedenia týchto

opatrení do praxe (ktoré sa týkajú určených období v roku 2020 a v roku 2021, pozn.) mal dostatočný časový priestor (od 28. augusta 2015, pozn.) na to, aby vykonal súdne pojednávanie a v prejednávanej veci rozhodol.

49. Pokiaľ ide o zaplatenie súdneho poplatku za podanie žaloby, ústavný súd považuje za potrebné prisvedčiť okresnému súdu a konštatovať, že z vyžiadaného spisu okresného súdu vyplýva, že súdny poplatok bol zaplatený až po vydaní uznesenia o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Žaloba sťažovateľa bola okresnému súdu doručená 28. augusta 2015. Súdny poplatok nebol zaplatený spolu s podaním žaloby. Výzvou zo 6. októbra 2015 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku v lehote 10 dní od doručenia výzvy. Z doručky vyplýva, že právna zástupkyňa sťažovateľa prevzala výzvu 15. októbra 2015. Súdny poplatok mal byť zaplatený do 25. októbra 2015. Dňa 23. novembra 2015 okresný súd vydal uznesenie o zastavení konania, pretože súdny poplatok nebol zaplatený v lehote 10 dní od doručenia výzvy a ani do vydania tohto uznesenia. V spise na č. 1. 22 sa nachádza záznam o zložení, z ktorého vyplýva, že platba bola zložená až 24. novembra 2015, teda po vydaní uznesenia o zastavení konania. Dňa 7. decembra 2015 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o zastavení konania. Z odvolania a prílohy k nemu vyplýva, že sťažovateľ zaplatil súdny poplatok 20. októbra 2015 v Poľsku prostredníctvom ALIOR BANK. A keďže právnej zástupkyňi sťažovateľa bola zodpovedným zamestnancom okresného súdu potvrdená informácia o oneskorení pripísaní dlžnej sumy na účet súdu, nebol podľa sťažovateľa daný dôvod na zastavenie súdneho konania. Uznesením z 21. decembra 2015 okresný súd zrušil uznesenie o zastavení konania. Vzhľadom na to ústavný súd konštatuje, že uvedenú dobu od výzvy na zaplatenie súdneho poplatku do zrušenia uznesenia o zastavení súdneho konania nebolo možné pripočítať v neprospech okresného súdu.

50. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že vyjadrenie žalovanej nebolo do pojednávania, ktoré sa konalo 14. februára 2019, doručené jeho právnej zástupkyňi, ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil, že pokyn na doručenie vyjadrenia žalovanej s prílohami dala zákonná sudkyňa 25. februára 2016. Uvedený úkon mal byť realizovaný spolu s vybavením žiadosti právnej zástupkyne sťažovateľa na vyznačenie právoplatnosti uznesenia okresného súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že právna zástupkyňa sťažovateľa na pojednávaní 14. februára 2019 namietala, že jej nebolo doručené vyjadrenie žalovanej, ale jej bolo doručené len uznesenie okresného súdu s vyznačenou doložkou právoplatnosti, a túto skutočnosť nebolo možné overiť z doručky, okresný súd pre túto nejasnosť, ktorú nebolo možné verifikovať, akceptoval tvrdenie právnej zástupkyne sťažovateľa a doručil jej vyjadrenie žalovanej krátkou cestou na pojednávaní konanom 14. februára 2019. Ústavný súd konštatuje, že uvedený úkon nie je možné pripočítať na úkor okresného súdu ako neefektívnu činnosť vzhľadom na to, že okresný súd uvedený úkon pre istotu zrealizoval ešte raz vzhľadom na to, že nebolo možné objektívne overiť, či vyjadrenie žalovanej bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené spolu s uznesením okresného súdu, na ktorom bola okresným súdom vyznačená právoplatnosť.

51. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že napadnuté konanie v čase rozhodovania ústavného súdu celkovo trvalo približne 7 rokov.

52. Ústavný súd zistil viaceré obdobia nečinnosti okresného súdu. Nečinnosť okresného súdu bola zistená od 25. februára 2016 (vybavenie žiadosti právnej zástupkyne sťažovateľa o vyznačenie

právoplatnosti a pokyn na doručenie vyjadrenia žalovanej s prílohami) do 14. februára 2019 (pojednávania) v trvaní takmer 3 rokov, ďalej od 21. októbra 2019 (žiadosť o zapožičanie spisu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 60Cb/33/2016) do 30. apríla 2020 (keď sa nevykonávali pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia s výnimkou taxatívne stanovených vecí) v trvaní 6 mesiacov a od 18. marca 2022 (okresný súd vyhotovil z pripojeného spisu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 60Cb/33/2016 kópiu odborného vyjadrenia) do rozhodnutia ústavného súdu v trvaní 6 mesiacov.

53. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol nečinný spolu takmer 4 roky. Uvedená nečinnosť okresného súdu predstavuje nečinnosť v takom rozsahu, ktorý je nezlučiteľný s imperatívom v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

54. Ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu rozhodnutiu vo veci samej, a tým aj k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (strán sporu). Nečinnosťou okresného súdu tak bolo v napadnutom konaní porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd rozhodol v súlade s čl. 127 ods. 2 prvou vetou ústavy a § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

55. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

56. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu), a tak odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza, keďže napadnuté konanie okresného súdu nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti ešte právoplatne skončené.

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

57. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

58. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

59. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

60. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 000 eur, ktoré odôvodnil dlhotrvajúcim stavom právnej neistoty.

61. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

62. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci ústavný súd v neprospech okresného súdu hodnotil jeho nečinnosť v rozsahu 3 rokov. Ústavný súd takto aj po zohľadnení celkovej dĺžky konania na okresnom súde dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadost'učinenia sťažovateľovi v sume 1 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

63. Vzhľadom na priznanie finančného zadost'učinenia v už uvedenej sume oproti sťažovateľom navrhovanej sume 6 000 eur vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

64. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 739,66 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

65. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľovi priznal trovy právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti, replika k vyjadreniu predsedu okresného súdu podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2022 v sume 193,83 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2022 v sume 11,63 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 739,66 eur (bod 4 výroku tohto nálezu). Advokátka sťažovateľa je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, preto výsledná suma je zvýšená o 20 % (123,28 eur).

66. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu